

SZÉLRŐZSA

Csehszlovák főiskolákon

Csehszlovákiában a pedagógiai-nevelői munka területének egyik legfontosabb feladata a főiskolák munkaszínvonalának megjavítása. Megállapították, hogy a főiskolák oktatási formái nem kielégítőek. A főiskolai hallgatókat önálló munkára való nevelésének érdekében fokozatosan csökkentik a kötelező előadások számát, (32-36-ról 25-28 órára) s a hangsúlyt az aktív oktatási formákra — a szemináriumokra és a laboratóriumi foglalkozásra helyezik.

Az a cél, hogy a különösen tehetséges hallgatók már a tanulmányaik során felkészülhessenek tudományos munka végzésére. Azokat a hallgatókat, akik tudományos munkához szükséges képességekkel rendelkeznek a felsőbb évfolyamok hallgatói közül fogják kiválasztani. Továbbképzéseiket a Csehszlovák Tudományos Akadémia professzorai és intézményei fogják irányítani. Speciális tanterv szerint, mind az egyéni, mind a csoportos tanulásra nagy gondot fognak fordítani.

A Művelődésügyi Minisztérium határozata szerint a főiskolai tanárok munkaidőjének legalább tíz százalékát tudományos kutatómunkára kell fordítani.

Az ország főiskolái 1964-65 tanévben a nappali tagozatra 23 500 hallgatót, az esti és levelező tagozatra 16 000 hallgatót vesznek fel.

Tizenegyezer új tanterem

A Lengyel állami költségvetés 1964-re 19,4 milliárd zlotyi irányított elő oktatási és nevelési célokra. A terv szerint idén még sokrétűbbé válik valamennyi oktatási forma. A különböző iskolatípusok tanulóiinak száma idén 5 190 000-re emelkedik, ez 1963-hoz viszonyítva 280 000-es növekedés.

Az előirányzat szerint 1964-65 években csaknem 11 000 új tanterem épül az országban. Az általános iskolai tantermek száma 9 000-rel növekszik.

A huszonegy százalék

A Mongol Népköztársaság főiskoláin és a szocialista országok főiskoláin tanuló mongol fiatalok száma 1963-ban 1962-höz viszonyítva 21 százalékkal emelkedett. Ulan-Bator hét főiskolájára az 1963-64-es tanévben több mint 2 000 hallgatót vettek fel. Ezenkívül két ulan-batori esti egyetemen, valamint más főiskolák esti tagozatain több, mint ezren tanulnak.

Számok Berlinből

A német fővárosban négy felsőoktatási intézmény van: a Humboldt Egyetem, a Közgazdasági Egyetem, a Képzőművészeti Főiskola és a Zeneművészeti Főiskola.

1959-ben 10 697 fiatal tanult a főiskolán, az 1962-63-as tanévben 12 751. A levelező hallgatók száma ugyanazon időszaktól 3 448-ról, 4 126-ra emelkedett. A nappali tagozatok hallgatóinak csaknem a fele, 44,2 százaléka — 1962-ben lány volt. A főiskolai hallgatók 47 százaléka munkás és paraszt származású.

Testvérlapjaink írják

EGYETEMI LAPOK, BUDAPEST: Egymást minősítették az ötévesesek

Az elhelyezést intéző szervek, mint fontos okmányra tekintenek az alap-szervezetek állásfoglalását tükröző, közösen megfogalmazott minősítésekre. Hitelesnek tartják minden szavát. Az egyes hallgatókról az évek óta kialakult egyetemi közösség mondott értékelést, ez adja meg a jellemzések hitelét. A dicséret éppen úgy joggal került bele, mint az elmarasztalás, s »utólagos reklamációnak nincs helye«, mindenki hozzászólhatott, mindenki elmondhatta a véleményét. (Most lehet csak látni annak a gyakorlatnak a hátrányát és lehetetlen voltát, hogy régebben a végzősöket egy szűk csoport minősítette, az illetők háta mögött, mely titokban és óriási éberség közepette...)

Kell-e méltatni a mostani megoldás jelentőségét? A nyíltság, az őszinteség hatalmas erkölcsi és politikai hasznot jelent. A taggyűlésen az egyik fiú — mi-vel bírálta érte — tiltakozott. Társai fel-szólalásaihoz sorra rámutattak: ez és ez a hibád. Ha nem tartod igaznak, bizonyítsd be az ellenkezőjét. Nincs hátsó gondolat, nincs mellébeszéd, rokon-és ellenszenvet, csoportérdeket itt nem kaphatnak teret; ellenkezőleg, ami fel-színre jutott, az a valóságot tükröz-ő igazság, a közösség szigorú, segítő íte-lete. Fontos pillanathoz érkeznek itt a

hallgatók, — lezárul életük egy jelenté-keny szakasza. A tét — további sor-suk — nagy, annál inkább szükség van az igazmondásra, az emberséges, becsü-letes értékelésre.

A felmérés, a véleményalkotás sok-szempon-tú volt, sokoldalúan közelítette meg a hallgatót. Dicséretes például a tanulmányi szempont differenciáltsága. Szó van itt az évvégi átlagról, de hang-súlyozottan a tanuló évközi helytállásá-ról, a dolgozatok, a hozzászólások szín-vonaláról. Feljegyezték a hallgató tuda-mányos intézeteiben, a TDK-ban kifej-tett munkák, tanulmányok, cikkek írá-sát. Külön megjelölték a hallgató érdekl-ődési területét, szakterületét, illetve spe-ciális érdeklődését. A teljesebb kép kia-lakítását segíti az is, hogy egy másik rovat alpontjaként pár szóval jellemzik a baráti kört is. A gondos szociális elemzésben ilyen pont is szerepel: »Jen-lenlegi családi állapota és e téren leg-közlebbi tervei.«

Nem sablonos a hallgató erkölcsi-poli-tikai arculatának felmérése: marxista fel-készíttségét szakmai tudásnak viszonyá-ban vizsgálja.

A végzősök felmérése, véleményezése a szokimondás, a bátor kritika és a nyugalom jó légkörét teremtette meg az évfolyamán. Kiemelkedő a jellemzések árnyaltágára való törekvés és az ezzel párhuzamos segítőkészség.

ESZMECSERE A gyakorlatra nevelés módszereiről a munkajog oktatásában

Elhangzott korreferátum-ként Dr. Weltner Andor egyetemi tanár: »A munkajog és a társtudományok kapcsolata, a gyakorlatra nevelés problémái« c. előadásához, a Nemzetközi Munkajogi Kollokviumon.

Hazánkban mintegy három éve folyik a felsőoktatási reform előkészítése, illetve már a reform-célkitűzések végrehajtásához is elérkezünk. A kollokviumunk ezért is jó időben ülésezik, és Nagy László professzor elvtárs kezdeményezését csak helyeselni lehet, mert mód nyílik itt felmérni feladatainkat, és kicserélni tapasztalatainkat a munkajog oktatás terén. Weltner professzor elvtárs referátuma, illetőleg elkészített tézisei, — az írásbeli anyag — a most említett megállapításaimat pregnánsan fémlelezi.

A referátumot két oldalról szeretném kiegészíteni. Egy-résztől — ha szabad úgy kifejez-nem magam — az okta-tói-előadói oldalról, másrészt, az oktatásban résztvevő »alan-yok«, a hallgatók oldal-ról, nem felejtve el a fő célt, az egyetemi képzés fő felada-tát: a kommunista szakem-berképzést.

Az oktatói oldal szempont-jából. — Közlelebről — az előadás és a tankönyv viszony-ról, a hallgatói oldal szempontjából pedig arról szeretnék beszélni, milyen módszerekkel sikerült őket az oktatás folyamatába be-venni, aktivizálni, s munká-jukat milyen mércével érté-keljük, és tanévi munkájukat a Dékán Elvtárs felé minősít-jük-e?

A munkajog egyetemi oktatásának célja

Az előadás, tankönyv, tör-vénykönyv, irodalom, gyá-korlati óra, egységesen azt a célt szolgálja, hogy a hall-gatók jól megértsék, maguké-vá tegyék és elsajátítsák a tan-anyagot.

E célt meghatározó felada-tok között azonban feltétlen »munkamegosztásnak« kell lenni.

Alláspontot szerint egy munkajogi előadásnak — egy témán belül — nem lehet cél-ja az, hogy elméleti kérdések körét illetően több anyagot öleljen fel, mint a tankönyv. — Az előadás csak akkor érinthet új problémákat, ha a tankönyvben lévő részek el-avultak, és újat kell adni hé-lyettük, de akkor erre a hall-

gatók figyelmét külön fel kell hívni.

A munkajogi egyetemi elő-adásnak hármas célja lehet:

1. Rámutatni a tananyag főbb összefüggéseire (azaz: emelje ki az előadás az anyag legfontosabb részeit);
2. magyarázza meg a nehezen ért-hető részeket (azaz: hívja fel ezekre a figyelmet);
3. szem-léltetően tárgyalja az anyagot (azaz: tegye érdeklődővé a hallgatót, fejtsen ki agitatív nevelő hatást, szemléltesse a valóságos életet, kapcsolja össze az elméletet a konkrét gyakorlati ügy, hogy az életből merített aktuális pé-ldákat említsen és mindezek-nek összehatásaként érje el a tananyag megértését).

Ha ezt a hármas célt ma-guké-vá tesszük, akkor elér-jük, hogy az előadás nem ismételheti meg teljesen a tankönyvet, ugyanakkor nem lehet attól független, valami egészen más.

Összefoglalásképpen szeret-ném hangsúlyozni, hogy — véleményem szerint — az egész jogászképzésben, így a munkajog oktatásában is, job-ban el kell szakadni a kated-raszertől oktatástól, annak szerepét bizonyos mértékben csökkenteni kell, a hangsúlyt a hallgatók önálló munkájára kell helyezni, amelynek mód-szereiről a következőkben szer-etnék említtetenni.

Módszerek a hallgatók gyakorlati munkára nevelésében

- Közlelebről:
- a) a szakirodalom feldol-gozásáról,
 - b) egy-egy téma munka-csoportokba történő feldolgozásáról,
 - c) a hallgatókat köze-lelbről érdeklő és érín-tő jogszabályanyag fel-dolgozásáról,
 - d) jogeset megbeszélések-ről,
 - e) üzemplátogatásról, (bi-róságai és egyeztető bi-zottsági tárgyalások lá-togatásáról) lesz itt szó.

ad a) Tanszékünk gyakor-lata az, hogy előre felkérjük — elkészített ütemterv alap-ján — a hallgatókat egy-egy irodalmi anyag feldolgozá-sára. A hallgató a kiadott iro-dalmat tanulmányozza, vázla-tot készít, amelyből önálló előadás keretében számol be. (időtartama 5-10 perc) ille-tőleg téziseket készít, amelye-ket a tanszéknek benyújt. Bírálata tárgyát képezi a hall-gató előadása, és a tézis-ké-

szítés színvonal. Az irodal-mat az évfolyam egész hall-gatósága előtt dolgozzuk fel, az oktató, illetőleg a hall-gatók kiegészítik a beszámoló-t. Ez a módszer jónak bizonyul, hasznos a vizsgára való fel-készítés és a gyakorlatra való nevelés szempontjából is. Itt jegyzem meg, hogy egy-egy témához megjelöljük a hall-gatónak a kötelező irodalmat is, amelyből nem készít senki sem vázlatot, sem tézist; a feldolgozás egyéni. A kötele-ző irodalom szorosan közvetle-nül az előadáshoz kapcsoló-dik, számonkérése a vizsgán történik.

ad b) Az önálló munkára való nevelés módszeréhez tar-tozik egy-egy gyakorlati kér-désnek, témának, vagy jog-szabály-tervezetnek — pl. könnyűipari vállalatok egyez-tető bizottságának működése, vagy a vizsgálobiztos ille-tőleg a vizsgáló bizottság tevékenységének — munkacsop-ortban történő feldolgozása. Tagjai 3-5 fő, egy vezetővel, akik hosszabb ideig 2-4 hó-napig dolgoznak egy-egy meg-jelölt témán, a tanszék által megadott szempontok szerint, és erről számolnak be gyakor-lati órán, vagy a színvonal-a-sabb munkáról: tudományos diákköri üléseken.

ad c) Egy másik módja az önálló munkára való neve-lésnek egy-egy témakörön be-üli jogszabályanyag feldol-gozása. A munkajogot nálunk a IV. évfolyamon oktatjuk. A végzős hallgatók nagy érdekl-ődés mellett dolgozták fel már e tanévben is a kezdő szakemberek foglalkoztatásá-ról szóló jogszabályanyagot, vagy a társadalmi ösztöndíj-ról szóló, és a munkajoghoz kapcsolódó rendelkezéseket. Itt a munkában közreműk-ödők köre szűkebb. Módszerük az, hogy a témát egy hall-gató kapja meg, s a beszámó-lót az órán vita követi. Ez, az ez-évből bevezetett kez-deményezés — a hallgatók igényeire támaszkodva, — hasznosnak bizonyul.

ad d) Az alapok elsajátítása után a II. félévben térünk rá az egyes gyakorlati jogesetek feldolgozására, megbeszélé-sére. Megjegyzem, hogy már az I. félévben is, — ha csak példaszereken is — de tár-gyalunk az elhatárolási kér-dések köréből is jogeseteket, éppen az anyag megértése céljából. E módszer alkalma-zásánál célunk az, hogy a hallgatót juttatjuk, jogér-keket, készségeket kialakítsuk, illetőleg a rendelkezésre bi-ztosított idő alatt fejlesszük.

Élőnyelvet vagy műnyelvet

Hozzászólás az eszperantó-vitához

Leo Tolsztoj, ki korának egyik legműveltebb embere volt és mintegy féltucat nyelvet beszélt, amikor a nemzetközi nyelvvel kapcsolatban véleményét kérte tőle, azt mondta a hozzá forduló A. Grabovszkijnak:

»Különös véleményük le-het Önöknek rólam, hogy egy olyan dologról kérnek véleményt, amit nem ismer-ek. Adjanak egy eszperantó nyelvkönyvet és amikor meg-írtam első eszperantó nyelvű cikkemet, nyilatkozni fogok.«

Két hét telt el s Tolsztoj átadta az ígért eszperantó nyelvű írást, amely az akkori Oroszországban olyan feltű-nést keltett, hogy az újság terjesztését a cári hatalom tüstént betiltotta. A cikk át-adásakor a szerző nyilatko-zott az eszperantóról. Ezt mondta:

»Az az áldozat, amelyet az ember az eszperantó meg-tanulására hoz olyan csekély s az elérhető eredmény oly nagy, hogy ezt a kísérletet

senkinek sem szabad vissza-utasítani, mert bármely más idegen nyelv tanulását nagy mértékben meg fogja köny-nyíteni. Tudom, a nyelvtaná-rok nem nézik jószemmel az eszperantó térhódítását, de az emberi szellem fejlődése és a közös erőfeszítés a tö-kéletesebb élet elérésére mindig idősebbé teszi azt a közmondást, hogy a kutya ugat, a karaván halad...«

Tolsztoj szavai és a már idézett Kosztolányi-nyilatkozat közt az idő való párhuz-amot, Tolsztoj javára. Egy bizonyos: Kosztolányi nem beszélt a nemzetközi nyelv-et s így annak használha-tóságáról nem is lehetett meggyőződve. Mint a fenti-ekből is kitűnik, Tolsztojnak megvolt a véleménye az olyan emberről, aki arról mond ítéletet, amit maga nem is ismer. Én osztoom Tolsztojnak ezt a véle-mé-nyét.

Vad Gábor

Tapasztalataink szerint e fog-lalkozások során jelentkezik a legtöbb kérdésfeltevés, probléma, sokszor éles vita, amelyek mind igen haszno-sak.

ad e) Tantervünkben szerepel az — és ez már a szegedi Jogi Karon hagyomány —, hogy a munkajogi tanszék rendezzi a IV. évfolyam tanul-mányi kirándulását, hazánk jelentős ipari üzemibe. Itt módjuk van a hallgatóknak személyesen is tapasztalni üzemünk munkavédelmi el-látását. Módot találunk arra is, hogy a tanév folyamán a hallgatóink megismerkedjenek a bírósági, illetőleg egyeztető bizottsági eljárás-sal, és a szervek működését személyesen is láthassák.

E módszerek alkalmazása mellett hallgatóink a tanév végére olyan munkajogi alap-ismeretekkel rendelkeznek, hogy a folyamatos — vagy éppen évvégi tanulás mellett is — szigorlatra bocsáthatók.

A számonkérés a nevelés egyik fontos eszköze

A hallgatók munkáját egész-ében — egyenként is — figyelemmel kísérjük. E mód-szer segítségével a szigorlatra a hallgató már bizonyos »elő-élettel« jelentkezik. A vizs-gázató tudja azt, éves vi-zsonylatra kivétel nélkül, — az elkészített kimutatás alapján, — hogy:

a) milyen volt a hallgató oralatogatása (nem hiányzott, rendszeres eljárta, gyakran, hi-ányzott, sokat hiányzott),

b) milyen színvonalon tevékenykedett a hallgató az egyes munkacsoportokban, vagy az elméleti-irodalmi-ananyag feldolgozásánál, vagy a jogeseteket megoldó, megbe-szélő gyakorlati órán, azaz: milyen összkép alakult ki a hallgatóról a félév, illetőleg tanév folyamán.

A szigorlaton tételenként ál-talában egy tankönyv feje-zetnek megfelelő anyagrészt adunk fel, és annak átfogó ismeretét követeljük meg, amelyhez más témából, más területből, egy gyakorlati jog-esetetnek a hallgató által való megoldása kapcsolódik. A ta-pasztalataink azt igazolják, hogy ilyen módszer mellett, a szigorlaton mutatott tel-jesítmény értékelése során akit kiengedünk a gyakorlati életbe az valóban — mun-kánk iránt is felelősséget érezve — a kommunista szak-emberhez méltóan dolgozzék és munkálkódjék.

Mit tartalmazzon a hallgatók tanszéki minősítése

A számonkérés folyamatá-val kapcsolatban szeretnék itt egy problémát felvetni, nevezetesen azt, hogy a tanszék adjon-e a Kar Dékánjának egy év munkájának eredmé-nyén alapján a hallgatóról — a szigorlati jegy birtokában — véleményt, aki ezt az ösz-szesített jellemzésben felhasználhatja? Véleményünk szer-int a kérdésre igenő választ kell adni. Mit tartalmazzon ez a minősítés? Nézetem szer-int a következőket:

- milyen adottságú a hall-gató (általános kép)
- milyen a hallgató érdek-lődése, — fejlődése a tanév folyamán, — és milyen a vizsgaeredménye,
- milyen a hallgató maga-tartása, hallgatótársaihoz való kapcsolata,
- milyenek a hallgató tevé-kenségét befolyásoló lelki tulajdonságok, — a hallgató legfőbb személyi jellemzői (akaratszilárdság, befolyásol-hatóság, határozatlan ember, beszédkézsége, becsületessé-ge, igazságszeretete, követke-zetessége, szerényesége, kez-deményzőkészsége, stb.).

Megjegyzem, hogy eddig is készült a hallgatók munká-járól minősítés, amelyet a Dékán Elvtárs a társadalmi szervek képviselőivel közös-sen készített el. Az utóbbiak szerepe változatlan maradna, csupán a tanszék szerepe, úgy vélem ezen keresztül a jellem-zések színvonalja is emelked-ne.

Összefoglalva, tehát: szere-peljen a minősítésben a hall-gatónak a munkához, a tanu-láshoz való viszonya. Termé-szetesen ez a felsorolás nem akar recept lenni, csupán egy javaslat, hozzájárulás ahhoz, hogy akivel mi oktatók hosz-sabb ideig foglalkozunk és akit kiengedünk a gyakorlati életbe az valóban — mun-kánk iránt is felelősséget érezve — a kommunista szak-emberhez méltóan dolgozzék és munkálkódjék.

Dr. Kunos József